

PROF. DR JANINA JANISZEWSKA

(WSPOMNIENIE POŚMIERTNE)

Dnia 12 października 1985 r. na cmentarzu św. Wawrzyńca przy ul. Bujwida we Wrocławiu odbył się pogrzeb Dr Janiny Janiszewskiej, emerytowanego profesora zwyczajnego w Instytucie Zoologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego.

Urodzona w Nowym Sączu 20 grudnia 1899 r., po ukończeniu w roku 1932 studiów biologicznych na Uniwersytecie Jagiellońskim i uzyskaniu w 2 lata później tytułu doktora, pracowała do roku 1939 jako starszy asystent w Katedrze Zoologii tegoż Uniwersytetu pod kierunkiem prof. Michała Siedleckiego, a w czasie wojny (1939 - 1945) jako konserwator w Muzeum Zoologicznym przy tej samej Katedrze. Po wojnie, już na Uniwersytecie Wrocławskim, była kolejno: adiunktem w kierowanej przez prof. Gustawa Poluszyńskiego Katedrze Zoologii i Parazytologii Wydziału Weterynaryjnego (1945 - 1950), kierownikiem Muzeum Zoologicznego (1950 - 1962) i kierownikiem Zakładu Parazytologii Ogólnej Instytutu Zoologicznego (do maja 1970, tj. do przejścia na emeryturę).

Wkrótce po ukończeniu studiów Prof. Janiszewska zainteresowała się parazytologią, której wierną pozostała do końca swojej działalności naukowej. Przedmiotem Jej badań były pasożyty ryb (przywry, tasiemce i nicienie), skąposzczety (sporowce), a także zagadnienia parazytologii ogólnej. Utrwalony drukiem ślad tych ostatnich oraz ogólnobiologicznych zainteresowań Prof. Janiszewskiej — to: sformułowania tzw. Reguły Janickiego (1949), rozważania nad problemem przynależności systematycznej *Cnidosporidia* (1960), opisanie cyklu rozwojowego *Zygocystis limnodrili* (*Gregarinomorpha*) (1968), hipotetyczny cykl życiowy *Rhabdochonidae* (Skrjabin) (1960) i in.

Głęboka wiedza, pracowitość i sumienność, a nade wszystko pasja badawcza sprawiły, że wyniki badań Prof. Janiszewskiej mają duży ciężar gatunkowy i są osiągnięciami na skalę wykraczającą poza granice naszego kraju. Świadomy wybór, łut szczęścia, a może intuicja badacza kierowały Jej zainteresowania w stronę grup pasożytów, wśród których znajdowała nie oznaczone jeszcze formy, rozszerzając znajomość parazytofauny ryb i skąposzczetów. Dzięki Jej badaniom rodzina *Caryophyllaeidae* (*Pseudophyllidae*) wzbogaciła się o *Paraglaridacris silesiacus* i *Caryophyllaeus brachicolis*; podrodzina *Sphaerostominae* (*Digenea*) o *Sphaerostomum maius*, a rodzina *Rhabdochonidae* Skrjabin (*Nematoda*) o *Rhabdochonoides barbi* (*Rhabdochonoidinae subfam. n.*). Jeszcze bogatszy plon przyniosły Jej prace nad *Actinomyxidia*. Pięć nowych rodzajów — *Antonacti-*

nomyxon, *Echinactinomyxon*, *Aurantiactinomyxon*, *Raabeia* i *Siedleckiella* z siedmioma nowymi gatunkami (*E. radiatum*, *S. silesica*, *Aur. raabei junioris*, *R. gorlicensis*, *R. magna* i *Hexactinomyxon hedwigi*) ponadto nowa, oparta na budowie spor systematyka tego rzędu, wprowadzająca 3 nowe rodziny: *Poliactinomyxidae*, *Sphaeractinomyxidae* i *Triactinomyxidae* z dwoma podrodzinaми, *Triactinomyxinae* i *Siedleckiellinae*. Prof. Janiszewska uczestniczyła w pracach Komisji Faunistycznej Polskiego Towarzystwa Parazytologicznego, a przez szereg kadencji w latach sześćdziesiątych pełniła funkcję zastępcy przewodniczącego Oddziału Wrocławskiego.

Oddana bez reszty pracy badawczej, skromna, gardząca autoreklamą, łatwo nawiązywała kontakty ze wszystkimi, u których zauważała autentyczne zainteresowania przyrodnicze. Tacy zjednywali sobie Jej sympatię, mogli zawsze liczyć na życzliwe przyjęcie, na rady i konsultacje, których z zasady nie odmawiała.

Taką pozostanie w naszej wdzięcznej pamięci.

(W *Wiad. Parazytol.* vol. XVI zeszyt 2 (1970) opublikowany został obszerniejszy artykuł z bibliografią prac i zdjęciem, pióra prof. Jadwigi Złotorzyckiej, poświęcony Prof. Janiszewskiej z okazji Jej 70 rocznicy urodzin. Ponadto zadedykowany Jej został zeszyt 2, vol. XXX (1984), zawierający prace jednotematyczne z serii „Pasożyty i parazytozy ryb.”)

Z. Jara